

Kahramanmaraş Ansiklopedisi

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM
ÜNİVERSİTESİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları,
Yayın No: 145

Ansiklopedide yer alan yazıların ve fotoğrafların
sorumluluğu yazarlarına,
Ansiklopedinin tüm hakları Kahramanmaraş
Sütçü İmam Üniversitesine aittir.
Kaynak gösterilmeden, kısmen ya da tamamen
alıntı yapılamaz. Aksine davrananlar hakkında ilgili
yasa uygulanır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yönetim
Kurulu'nun 30.11.2016 tarih, 2016/45 toplantı sayılı ve
6 nolu kararı ile yayınlanmıştır.

KSÜ Adına Sahibi
Prof. Dr. Durmuş DEVECİ

Editör
Prof. Dr. İbrahim SOLAK

Koordinatörler
Yrd. Doç. Dr. Yaşar ARSLANYÜREK
Uzman Kemalettin KOÇ
Arş. Gör. Ahmet GÜLENÇ

Yayın Kurulu
İbrahim SOLAK (Prof. Dr.)
Mehmet ÖZKARCI (Prof. Dr.)
İbrahim ÖRNEK (Prof. Dr.)
Kadir SALTALI (Prof. Dr.)
Emin TOROĞLU (Doç. Dr.)
Tamer KARADEMİR (Doç. Dr.)
Sakine Serap AVGIN (Doç. Dr.)
Sadi GEDİK (Yrd. Doç. Dr.)
İbrahim ERŞAHİN (Yrd. Doç. Dr.)
Mesut AKBEN (Öğr. Gör.)
Ramazan AVCI (Uzman)
Serdar YAKAR (Uzman)

Bilim Kurulu
Durmuş DEVECİ (Prof. Dr.)
İbrahim SOLAK (Prof. Dr.)
Mehmet ÖZKARCI (Prof. Dr.)
İbrahim ÖRNEK (Prof. Dr.)
Alptekin YASIM (Prof. Dr.)
Zekeriya PAK (Prof. Dr.)
Kadir SALTALI (Prof. Dr.)
Hüseyin TEMİZ (Prof. Dr.)
Emin TOROĞLU (Doç. Dr.)
Sakine Serap AVGIN (Doç. Dr.)
Tamer KARADEMİR (Doç. Dr.)
Ali Haluk PINAR (Doç. Dr.)
Sadi GEDİK (Yrd. Doç. Dr.)
İbrahim ERŞAHİN (Yrd. Doç. Dr.)
Hasan ARSLAN (Yrd. Doç. Dr.)
Lütfi ALICI (Yrd. Doç. Dr.)
Emel DIRAZ (Yrd. Doç. Dr.)
Necati DEMİR (Yrd. Doç. Dr.)
M. Edip ÇELİK (Yrd. Doç. Dr.)
Mesut AKBEN (Öğr. Gör.)
Seydihan KÜÇÜKDAĞLI (Uzman)
Serdar YAKAR (Uzman)
Ramazan AVCI (Uzman)
Kemalettin KOÇ (Uzman)

Redaktörler
Öğr. Gör. Atilla KAŞIKÇI
Öğr. Gör. Mustafa ÇERKO
Okt. Ali UZUN
Okt. Hurşit AKBAŞ
Okt. Adnan KARA
Okt. Arif ÖZGEN
Okt. Cüneyt ÇETİNKAYA
Arş. Gör. Gülcan ALICI
Arş. Gör. Bülent SAYAK
Arş. Gör. Fazilet GEDİKOĞLU
Arş. Gör. Kadirhan ÖZDEMİR
Arş. Gör. Murat ÖZGAN

Yazı İşleri
Mirsad FIRTINA
Deniz KURTOĞAN

Grafik - Dizgi
İlknur HIŞIR

Takım Numarası
978-975-6497-17-3 (Tk)
ISBN
978-975-6497-18-0 (1.C)

Yayın
KAHRAMANMARAŞ - Aralık 2016

dir. Ancak Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan yazma eseri, onun hakkında çok kısa bilgi sahibi olmayı sağlamaktadır.

Abdülaziz Efendi'nin, "Tefsîrül-Âyeti'l-Kursî" adlı yazma eseri, Süleymâniye Kütüphanesi, Halet Efendi Bölümü, 40/9'da kayıtlıdır. Bu nüshanın yazısı nesih olup, yazma mecmuanın 45b-56a varakları arasında yer almaktadır. Her sayfası 19 satırdan oluşan bu nüshanın hangi tarihte kaleme alındığı malum değildir.

Bu eserde yer alan risalelerin üçü 958/1551, biri "995/1586-1587", diğeri "1042/1632" yılında istinsah edilmiştir. Bu risalelerin istinsah tarihleri nazarı itibara alındığında, Abdülaziz Efendi'nin XVI. yüzyılda yaşadığı söylenebilir.

KAYNAKÇA:

Cemil ÇİFTÇİ, *Maraşlı Şairler, Yazarlar, Âlimler*, İstanbul 2000, s.11.

RECEP DİKİCİ

ABDÜLAZİZ MEHMED EFENDİ

(d. ? - ö. ?)
Maraş Kadısı

Bursa doğumlu olan Abdülaziz Mehmed Efendi müderristir. Şevval 1282 senesinde (Şubat-Mart) Maraş kadısı olarak tayin edildi. Maraş kadısı iken vefat etti.

KAYNAKÇA:

Mehmet Süreyya, *Sicil-i Osmanî*, C.I, İstanbul 1996.

YAYIN KURULU

ABDÜLBÂKİ EFENDİ

(d. ? - ö. 1812 - 13)
Şair, Yazar

Abdülbâkî Efendi Sünbülzâde Vehbî'nin büyük kardeşi Fâzıl Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Tarihi bilinmemekle birlikte Maraş'ta doğmuş olması muhtemeldir. Ailesi aslen Maraşlı olup İstanbul'a göç etmiştir. Aile adıyla Sünbülzâde Abdülbâkî Efendi olarak tanınmıştır. Babası Mehmed Emin Efendi Şeyhülislâm Pîrizâde Osman Molla'ya mektupçuluk yapmıştır. Abdülbâkî Efendi medrese tahsilinden sonra bir müddet Torunzâde Emin Efendi'nin kethüdalığında bulunmuştur. Bu görevinin ardından kadılık mesleğini icra etmiş müteakiben kendisine hâcegânlık rütbesi verilerek H 1212/M 1807'de Âmedî Odası'na memur atanmıştır. H 1223/M 1808'de tezkire-i sâni görevi ile Rumeli'ye memur olmuştur. Memuriyetle Belgrad'a giderken H 1227/M 1812'de Şumnu'da vebadan vefat etmiştir. Vefatına şu mısra ile tarih düşülmüştür: "Şumnu'da Bâkî Efendi oldu tâundan şehîd" (H 1227/M 1812), mezarı Şumnu'dadır. Şiirlerinde Bâkî mahlasını kullanan şairin kaynaklarda şiir ve inşada kudretli olduğu ifade edilmektedir. Buna rağmen Abdülbâkî Efendi'ye ait herhangi bir eser henüz tespit edilememiştir. Şu tarih mısraı; "Muhammed Beg efendi şikk-ı evvel oldı devlet-de" (H 1196/M 1781-82), Abdülbâkî Efendi'ye aittir.

KAYNAKÇA:

Lütfi ALICI, vd., *Türk Edebiyatında Maraşlılar* Kahramanmaraş 2009, s.

Besim ATALAY, *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*(hızl.: İlyas Gökhan Mehmet Karataş), Kahramanmaraş 2008, s.183/144.

Cemil ÇİFTÇİ, *Maraşlı Şairler Yazarlar Âlimler* İstanbul 2000, s.273.

Ömer ÇİFTÇİ, *Fatîn Davud Hâtîmetü'l-Eş'âr* (Fatîn Tezkiresi), ekitap.kultur-turizm.gov.tr (29.01.2016), s.64.

M. Nuri ÇINARCI, *Şeyhülislam Ârif Hikmet Beyin Tezkiretü's-Şu'arâsı ve Transkripsiyonlu Metni* Gaziantep 2007, s.31-32.

Fatîn Davud, *Hâtîmetü'l-Eş'âr*, İstanbul 1271, s.21-22.

Halûk İPEKTEN vd., *Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü* Ankara 1988, s.8,67.

Beyhan KESİK, *Bâkî Sünbülzâde Abdülbâkî Efendi* <http://www.turkedyebiyatilisimleri-sozlugu.com>. (02.02.2016).

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 1 1977 303.

Rıza OĞRAŞ, *Esad Mehmed Efendi ve Bağçe-i Safâ-Endûz'u İnceleme-Metin-Burdur* 2001, s.59. ekitap.kultur-turizm.gov.tr.(29.01.2016), s.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi; "Bâkî (Sünbülzâde)," C.1, İstanbul 1977.

Üzgör Tahir, "Bâkî" *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, C.2, Ankara 2002, s.158.

LÜTFİ ALICI

ABDÜLCELİZÂDE AHMED PAŞA

(d. ? - ö. 1924)
Devlet Adamı

Abdülcelilzâde Ahmed Paşa valilik görevinde bulunmuştur. Musul'da oturmakta iken 1225/1810 yılında vali bulunan Ahmed Paşa vefat edince Ab-

düclilzâde Ahmed Paşa vezir rütbesiyle Musul valisi oldu. 1233/1818 yılında Davud Paşa'nın isteği üzerine azledilerek vezirliği kaldırıldı ve Halep'e gönderildi. Ancak Halep'e gitmek yerine Bağdat'a giderek hasmına sığındı ve orada oturdu. Çok geçmeden kendisine vezirliği ve görevi geri verildi. Cemâziyelevvel (Ocak-Şubat) 1238/1823'te Rakka ve Recep'te (Mart-Nisan) Rakka'ya ilave-ten Maraş valisi oldu. Maraş yönetimi hususunda iç karışıklıkların olduğu bir dönemde Maraş'ta görevlendirildi. Asayiş sağlamak için Kalender Paşa'nın damadı müftü Ataullah Efendi ile aynı isimli Maraş Nakibi Ataullah Efendi'yi Kasım 1823'te Kayseri'ye sürgün etti. 18 Şubat 1924 yılında vefat etti.

KAYNAKÇA:

Ahmet CİHAN, *Cumhuriyet Dönemi-ne Girenken Maraş'ta Yerleşme Ve Eğitim Sorunları*, I. Kahramanmaraş Sempozyumu, C.2, Kahramanmaraş 2004, s. 957-971- s.958.
İlyas GÖKHAN, *Başlangıçtan Kurtuluş Harbine Kadar Maraş Tarihi*, Kahramanmaraş 2011;
İlyas GÖKHAN - E. Kasım BAL, *Osmanlı Dönemi Maraş'ın İdari Tarihinde Dulkadirli ve Bayezidli İdareciler*, Kitabevi, İstanbul 2013.
Mehmet SÜREYYA *Sicill-i Osmanî*, c.1, Haz. Nuri AKBAYAR, Çev. Seyit Ali Kahraman, İstanbul 1996.

SAMET ALIÇ

ABDÜLFETTÂH B. YÛSUF (d. ? - ö. 1525) Âlim

El-Mar'âşî diye tanınan

Abdülfettâh Efendi'nin hayatı hakkında kaynaklarda malumat yoktur. Babası, Yûsuf Efendi'dir. Maraşlı olan bu âlim, "932/1525" yılında vefat etmiştir.

Abdülfettâh Efendi'nin, "Hâşiye alâ Cinzi" adlı yazma eserinin bir nüshası, mecmua-nın 1b-87a varakları arasında yer almaktadır. Nüsha, nesih hatlıdır. Bu eser, 06 Millî Kütüphâne, Samsun koleksiyonu Yz. 503'de kayıtlıdır.

RECEP DİKİCİ

ABDÜLHALİM EFENDİ (d. ? - ö. 1601) Âlim, Müderris, Devlet Adamı

Abdülhalim Efendi, Maraş'ta doğdu. Eğitimini tamamladıktan sonra II. Selim'in hocası Atâullah Efendi'ye mülazım oldu ve müderrislik hayatına başladı. Kırk akçe Medreseden ayrıldıktan sonra, "990 /1582" senesinde Harîç mertebesiyle Beşiktaş'ta Sinan Paşa Medresesi müderrisliğine atandı. "994 /1586" senesinde Edirne Üç şerefeli Medresesi müderrisliğine getirildi. "999/1591" yılında Zal Paşa Sultanî Medresesi müderrisi Kara Abdurrahman Efendi ile görev yerleri değiştirildi. "1000/1591-92" tarihinde Bıyıklı Süleyman Efendi'nin yerine Sahn-ı Seman'a atandı.

Abdülhalim Efendi, bu tarihten itibaren müderrislik görevinden kadılık görevine geçti. Nitekim bu zat, Temmuz

1592'de Manisa kadısı oldu. "1004 /1596" yılında Medine kadılığına atanan Abdülhalim Efendi, kısa bir müddet sonra bu görevden ayrıldı. Bir yıl sonra Kudüs kadılığına getirildi ise de, bir süre sonra bu görevden ayrıldı. "1008/1600" de tekrar Medine kadılığı görevinde bulundu ve "1009/1600-1601" senesinde vefat etti.

Abdülhalim Efendi, fazilet sahibi, yumuşak huylu, cömert ve salih bir kişi idi.

KAYNAKÇA:

Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR, *Maraş Meşhurları*, Ankara 2009 s.21
Cahid BALTACI, *XV.-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 1976, s.400.
Cemil ÇİFTÇİ, *Maraşlı Şairler, Yazarlar, Âlimler*, İstanbul 2000, s.7.
Nevîzâde, Atâî, *Hadâiku'l-Hakâik fî Tekmiletî's-Şekâik* (nşr. Abdülkadir Özcan), İstanbul 1989.
Mehmed SÜREYYA, *Sicill-i Osmânî*, C.III, İstanbul 1308, s.301.

RECEP DİKİCİ

ABDÜLHAMİT HAN CAMİİ Mimarî Yapı

Yapı, Onikişubat ilçesi, Abdülhamit Han Mahallesi, Mercimek Tepe Caddesi'nde yer alır. Cumhuriyet dönemi eseri olan cami, hayırsever insanlar tarafından 1993-2010 yılları arasında inşa ettirilerek ibadete açılmıştır.

Yapının mimarî projesini H. Mehmet Güneri, statik projelerini ise Aslan Genç yapmıştır. Caminin; mihrap, minber,